

ФОНДАЦИЈА БАС Институт за менаџмент - Битола

**ИЗВЕШТАЈ
РАБОТА НА БАС ИНСТИТУТОТ ЗА МЕНАЏМЕНТ - БИТОЛА
ВО 2021 ГОДИНА**

Битола, ЈАНУАРИ 2022 година

ВОВЕД

Формирањето на Фондацијата БАС Институт за менаџмент – Битола се засновува на триесетгодишното искуство на нејзините основачи и претходници: ДЕТРА Центар Скопје, од 1991 година, Бизнес академија Смилевски – БАС, Скопје од 2007 година и БАС Институт за менаџмент – Битола, од 2012 година. Во текот на изминатите скоро три децении овие три организации се обидуваа да одговорат на предизвиците на општествените и стопанските трансформации како целина и поединечните предизвици на определени актери на општественото живеење. Покрај фокусот на организациските науки и со нив сродните научни области, современите движења се повеќе го актуелизираат значењето на градењето на одржливи организации – јавни институции и претпријатија и микро, мали и средни претпријатија како и нивната регионална и меѓународна соработка. Токму тие процеси условија да се пристапи кон трансформација на БАС Институтот за менаџмент од академска научно-истражувачка организација кон Фондација со поширока мисија во областа на општествената одговорност за институционален развој на јавните и деловните институции на нашето општество. Со задржување на името на БАС ИМ во својот назив се сака да се задржи континуитетот во остварувањето на таа мисија на обезбедување на придонес во сите три клучни фази на научниот придонес кон општествениот развој: а) креирање на употребливо знаење во областа на организациските и сродни науки, б) споделување на тоа креирано знаење со заинтересираните страни и в) практикување на тоа знаење во обезбедување на организациска одржливост на јавните, приватните и граѓанските организации.

Во декември, 2020 година беше донесена Програма за работата на Фондацијата во периодот 2021-2025 година. Овој извешатј се однесува на реализираните програмски и други активности на Фондацијата во 2021 година.

ПРОГРАМСКИ ПРИОРИТЕТИ и планирани активности	ОСТВАРЕНИ АКТИВНОСТИ И ЕФЕКТИ
1. Креирање на употребливо знаење	
<p>а) Потреба и фокус</p> <p>Во сите научни и популарни трудови во областа на развојот на цивилизациите, постои општа согласност дека информатизацијата во сите сфери на општествениот живот претставува ТРЕТА ЦИВИЛИЗАЦИСКА РЕВОЛУЦИЈА (по аграрната како прва и индустриската револуција како втора цивилизациска револуција). Но, развојот, како и обично тука не запира. Не само продирањето на информатичката технологија во сите сфери на работењето и животот, туку и се позабрзаното меѓусебно поврзување на информатичките средства и процедури на информатичко-комуникациски технологии (ИКТ) ја навестува, кај се поголем број автори, ЧЕТВРТАТА ЦИВИЛИЗАЦИСКА РЕВОЛУЦИЈА - <i>дигитализацијата</i>. Од досегашната консултантска практика на соработниците на БАС ИМ може да се констатира дека во најголемиот број организации во Република Северна Македонија (РСМ) постои висок степен на дигитализираност на одделни деловни функции, но отсуствува нивна интегрираност во единствен информатички систем. Со тоа значително е намален степенот на искористеност на инсталираната ИТ</p>	<p>а) Контекст</p> <p>Во текот на 2021 година продолжија пандемиските ограничувања, а со тоа и можностите за спроведување на соодветни теренски активности потребни за согледување на сосотјбите во практиката. Поради тоа, истражувачките потфати беа фокусирани на истражување на соодветните практики од другите земји во областа на дигитализацијата, а достапни на интернет и наодите што можеа да се соберат дигитално од нашите партнерски организации.</p> <p>Во рамките на таквиот контекст, во 2021 година се работеше на следниве истражувачки потфати:</p> <p>Истражувачки потфат 1: Дигиталното претприемаштво како современ предизвик</p> <p>Во овој потфат беа опфатени следниве два програмски приоритета:</p> <p>2.1. Интересот на младите и возрасните за студирање и работење во ерата на дигитализација и сајбер-заштитата и</p> <p>2.7 Дигиталното претприемаштво како современ предизвик</p>

опрема и на дигитализираноста на одделните деловни процеси.

Од аспект на интересот на порачувачот на оваа програма, Бизнес академијата Смилевски - БАС, иницијалниот преглед на постојните студиски програми во земјата покажува дека на овој предизвик соодветно се реагира со застапеност на голем број судиски програми за определени аспекти на компјутерската технологија како и со иновирање на содржните во постојните студиски програми. Но, наспроти тоа, сразмерно е мал бројот на студиски програми преку кои менаџерските кадри се подготвуваат за нивната улога во ерата на дигитализација на вкупното организациско работење (е-бизнис, бизниси информатика и сл.). Од ваквата иницијално согледана состојба преку достапните јавни документи, произлегува интересот на порачувачот на оваа програма да се истражат **организациските и менаџерските предизвици на дигитализацијата релевантни за дефинирање на стратегијата, политиката и содржината на дејноста на БАС** во наредниот развоен период од 5 години.

б) Опфат

На ниво на досегашната согледаност на релевантните аспекти на дигитализацијата, како можни истражувачки проекти во оваа програма се предлагаат:

2.1 Интересот на младите и возрасните за студирање и работење во ерата на дигитализација и сајбер-заштитата;

Ваквото спојување произлезе од сознанието дека дигиталното претприемаштво ги опфаќа сите нови вложувања и трансформација на постојните бизниси што водат до економска и/или социјална вредност преку создавање и користење на нови дигитални технологии. Дигиталните претпријатија се карактеризираат со висок интензитет на користење на нови дигитални технологии (посебно социјални, големи бази на податоци и мобилни и софтверски решенија) за подобрување на бизнис операциите, создавање на нови бизнис модели, зајакнување на деловната интелигенција и вклучување со клиенти и заинтересирани страни. Тие создаваат работни места и можности за раст на иднината.

Потради тоа цел овој истражувачки проект ќе беше проверка на ставовите и интересите на младите за стекнување на знаења и вештини од областа на дигиталното претприемаштво и изборот на видокообразовна установа (БОУ) во подготовката на претприемачка кариера или поконкретно да се одговори на следниве две истражувачки прашања:

- Дали постои интерес кај младите индивидуи да станат дигитални претприемачи односно да управуваат со нови дигитални претпријатија? и
- Дали би ја избрале БАС за високообразовна установа каде што би се подготвувале да управуваат со новите дигитални претпријатија?

Истражувачки потфат 2:

Ефективноста на акциските интервенции за системско воведување на организациското учење во практиката на организациите на северна македонија

<p>2.2 Дигитализираност и информатичка интегрираност на деловните процеси;</p> <p>2.3 Третман на човечките ресурси и човечкиот капитал во ИТ компаниите;</p> <p>2.4 Дигитализацијата и организациското разузнавање како организациски предизвик;</p> <p>2.5 Дигиталниот маркетинг како интерна и аутсорсирана деловна функција;</p> <p>2.6 Менаџментот на знаење и организациската меморија во ерата на дигитализацијата;</p> <p>2.7 Дигиталното претприемаштво како современ предизвик</p>	<p>Во 2021 година во рамките на овој потфат беше спроведена пилотната фаза за „Мапирање на практиките на организациското учење во организациите на Северна Македонија“.</p>
<p>2. Споделување на истражувачки наоди, знаења и искуства</p>	
<p>а) Потреба и фокус</p> <p>БАС Институтот за менаџмент Битола како претходник на Фондацијата, од своето постоење се јавува како организатор на меѓународни научни конференции и коорганизатор на научен симпозиум, а исто така, организира и трибини, дебати и тркалезни маси за актуелни теми и проблеми од областа на менаџментот. Поради тоа, и во периодот 2021-2025 Фондацијата ќе продолжи со организирање на научни конференции и симпозиуми како значаен облик на научно-истражувачка работа на којшто научниот кадар ќе ги соопшти своите најнови научни резултати. Но, во овој период акцентот ќе биде ставен на организирање на трибини и дебати коишто ќе се фокусираат на обезбедување на размена на релевантни идеи за актуелните прашања со коишто речиси сите менаџери се соочуваат во деловниот свет. Целта на организирањето на вакви трибини и дебати е да стане вообичаена практика и постојано место на собирање и размена на мислењето на луѓето со различни</p>	<p>На почетокот на 2021 година се разгледа Извештајот за одржаната Шестата меѓународна конференција „Современите менаџерски предизвици и организациските науки“ со Предметен фокус: „Дигитализацијата и сајбер - безбедноста како менаџерски предизвик“</p> <p>Како релевантни сознанија за активностите во наредниот период прозилезени од оваа форма на спорелдување на истражувачки наоди, знаења и искуства се следниве:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неопходност од брза дигитализација: „Побрзата риба, ја јаде онаа која е поспора“ 2. Дигитализацијата и Виртуелните тимови 3. Потреба од зголемување на дигиталната писменост кај сите вработени 4. Без оглед на големина и дејност фирмите мора да вложуваат во дигитално осовременување на капацитетите за да можат полесно да се прилагодат на промените. 5. Предности од онлајн наставата треба да станат секојдневие, а недостатоците да станат можности за понатаможно подобрување и приклучување кон новата дигитална ера

<p>уверувања, научни и општествени ставови, како би се на тој начин, во скроман обем, унапредувала аргументираната расправа и отвараат прашања за теми од интерес на Република Северна Македонија.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Кој работи – работи и од дома и од работа 7. Пандемијата ги променила навиките. Кај поголем број од работниците се развило поголемо разбирање за придобивките и предизвиците за вршење на работа од нивните домови наместо во канцелариите. 8. Се јавува потреба од поголемо познавање на концептот на дигитално претприемништво, истакнување на клучните вештини значајни за дигиталните претприемачи и емпириски сознанија кои говорат за зголемување на свесноста за дигиталното претприемништво и потребата за инвестиција во инфраструктурата на дигиталното образование
<p>б) Опфат Бројот на научни собири и трибини и нивната зачестеност е индикатор од една страна за сознајната продуктивност на научниот кадар, а од друга страна, индикатор на заинтересираност на установата, своите научни резултати да ги направи јавни и достапни, како би се овозможило нивно сознајно и практично делување. Меѓународните конференции ќе продолжат да се одржуваат кон крајот на октомври и почетокот на ноември секоја втора година, со цел одбележување на роденденот на БАС Институтот за менаџмент Битола, на 10 ноември. Паралелно на тоа, а во соработка со Бизнис Академијата Смилевски, Институтот ќе организира и симпозиуми со цел споделување на искуства и знаење за предизвиците со</p>	<p>На 32-та Меѓународна конференција „Знаење за развој“, одржана во Струга на 19-22.8.2021 година, соработниците на Фондацијата: проф. д-р Цветко Смилевски, пред. м-р Горазд Смилевски, пред. м-р Билјана Галовска и пред. м-р Иван Ѓорѓиевски, ги презентираа наодите од спроведената пилотната фаза на истражувањето Мапирање на практиките на организациското учење во организациите на Северна Македонија.</p>

кои се соочувале менаџерите и можни алтернативи за нивно решавање.	
3. Практикување на своето знаење и искуство	
<p>а) Потребa и фокус</p> <p>Практикувањето на своето знаење соработниците на Фондацијата го гледаат во јакнењето на институционалните капацитети на клучните играчи на локалниот и регионалниот развој, вклучувајќи ја и прекуграничната соработка. Повиците за проекти од регионален и меѓународен карактер се можности коишто треба да бидат искористени. Проектите коишто по тој пат би биле реализирани и доволно финансиски исплатливи можат да генерираат доволно средства за долгорочна одржливост на работата на Фондацијата. Таквата финансиска инјекција, но и искуствата стекнати преку реализирањето на различни проекти ќе ги направат Институтот и неговиот тим посилен.</p>	<p>Во 2021 година соработниците на Фондацијата беа ангажирани на постапување по сугестиите од евалuatorите на ИПА проектот на БАС за прекугранична соработка со Република Грција „Стимулирање на зелени вработувања: клучни точки за прекугранични образовни и технолошки иновации (ГЕ.М.С)“.</p>
<p>б) Опфат</p> <p>Во наредниот петгодишен период очекуваната динамика би била аплицирање на еден меѓународен повик, годишно, или вкупно за целокупниот период 2021-2025, 4 до 5 аплицирани предлог проекти</p>	
4. Комерцијални услуги	
<p>а) Потребa и фокус</p> <p>Врз основа на креираниот Каталог на обуки на БАС Институтот за менаџмент Битола за различни видови на организации, една од активностите на Институтот во идниот период ќе биде организирање на обуки, работилници и останати консултантски активности во зависност од барањата на клиентите, а</p>	<p>Во втората половина на 2021 година Фондацијата БАС ИМ пристапи кон промоција на своите комерцијални услуги пред потенцијалните корисници. Врз основа на начелно искажан интерес за соработка од страна на компанијата Кромберт и Шуберт Битола (КроШу) беа идентификувани потреби и подготвена понуда за испорака на 3 обуки во 4 обучувачки групи од вкупно 70 учесници од</p>

<p>кои ги следат современите текови на промени во опкружувањето. На овој начин Фондацијата и практично ќе придонесе кон зголемување на конкурентноста на македонските компании и ќе се овозможат можности на постепено финансиско осамостојување на Институтот.</p>	<p>средниот и вишиот менаџмент на следниве три теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Емоционална интелигенција 2. Развивање на луѓе и 3. Тимска работа.
<p>б) Опфат</p> <p>Во наредниот петгодишен период се очекува да бидат реализирани по две обуки на годишно ниво или вкупно 8-10 обуки за периодот 2021-2025 година.</p>	
<p>5. Развивање на партнерството</p>	
<p>а) Потребa и фокус</p> <p>Воспоставувањето, негувањето и развивањето на соработка со другите установи и организации во земјата и надвор од неа останува определба на Институтот и во наредниот период. Во рамките на веќе воспоставените партнерства, идната соработка ќе продолжи преку заедничка подготовка на проектни апликации и организирање на заеднички научни конференции.</p>	<p>Во 2021 година продолжи соработката на Фондацијата со Регионалната стопанска комора Битола.</p>
<p>б) Опфат</p> <p>Очекуваната динамика би била потпишување на еден Меморандум на соработка со релевантна институција годишно или вкупно 5 Меморандуми за соработка за петгодишниот период.</p>	
<p>6. Издавачка дејност</p>	
<p>а) Потребa и фокус</p> <p>Посебна целина од работата на БАС Институтот за менаџмент сочинува и издавачката дејност. И во наредниот четиригодишен период издавачката дејност ќе подразбира литература и изданија кои се во служба на развојот на</p>	<p>Во 2021 година публикуван е Зборикот на трудови од Шестата Меѓународна научни конференција „Современите менаџерски предизвици и организациските науки“ со</p>

<p>научната дејност и подобрување на наставната дејност на БАС. Најголем дел од издавачката дејност ќе се заснова на потребите на Меѓународната научна конференција, односно издавање на Зборникот на апстракти.</p>	<p>Предметен фокус: „Дигитализацијата и сајбер - безбедноста како менаџерски предизвик“ , одржана кон крајот на 2020 година.</p>
<p>б) Опфат Електронски зборници од Меѓународните научни конференции; Издавање на книги, учебници, научни трудови.</p>	

ДИРЕКТОР НА ФОНДАЦИЈА БАС ИНСТИТУТ ЗА МЕНАЏМЕНТ
Проф. д-р Цветко Смилевски